

Aan het presidium:

In de onderstaande notitie zijn kort de vier hoofdstromen plus voor- en nadelen beknopt uitgewerkt. Daarna volgt een concreet voorstel voor het starten van een pilot voor de eerstvolgende vier raadsvergaderingen.

Notitie spreektijden

Het raadswerk is aan veranderingen onderhevig. Niet alleen neemt het aantal taken van een gemeente toe maar ook zijn deze taken complexer van aard. Kijkende naar de klassieke driedeling in een kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak van de raad dan is merkbaar dat vanuit de veranderende (informatie)samenleving de werkdruk van de raad aan het toenemen is ten opzichte van 10 jaar geleden en dat dit effect heeft op de vergaderdruk van de raad. Het maakt uiteraard uit of een raad uit 5 of 15 fracties bestaat maar altijd zijn er afspraken nodig over de vergaderorde en de vergaderstructuur. Deze zijn nodig om vergaderingen van raad en commissie efficiënt en effectief te laten verlopen zodat de besluitvorming en het debat daarover afgerond kan worden binnen de afgesproken eindtijd en zonder dat er sprake is van nachtelijke vergaderen-uren of extra vergaderavonden. Kort en bondig vergaderen is een wens van velen maar de praktijk blijkt weerbarstiger. Raadsleden zijn immers politici en volksvertegenwoordigers, debatteren hoort daarbij. Spreektijden geven houvast en structuur aan een vergadering en dragen bij aan de wens om kort en bondig te vergaderen.

Invoeren van een spreektijdenregeling heeft veel voordelen, debatten worden volgens de voorstander kwalitatief beter en vergaderingen verlopen efficiënter en effectiever. Vergadering wordt ontdaan van overbodige ballast, de spreker moet zich beperken tot de meest essentiële argumenten en standpunten. Een spreker zal zijn standpunten zorgvuldiger afwegen en de kernboodschap komt beter tot zijn recht. De kwaliteit neemt toe, aldus de voorstanders. Kortere betogen hebben meer impact dan ellenlange betogen en details.

Daarnaast duren vergaderingen korter en weten inwoners en ambtenaren wanneer hun punt aan de beurt is. Daarmee neemt de toegankelijkheid toe conform de Open Overheidsgedachte. Inwoners schuiven sneller (digitaal) aan bij een vergadering en kunnen beter volgen waar het debat in hoofdlijnen over gaat.

Het heeft uiteraard ook nadelen: voor sommigen is democratie met de stopwatch een gruwel. Een kwalitatief debat kan niet plaatsvinden met een beperking zoals spreektijden. Er is minder ruimte om de breedte te zoeken en de eigen argumenten te bespreken. Het ene onderwerp is complexer dan het andere. Tegenstanders van spreektijden vinden vaak dat zij zelf kort en bondig debatteren maar dat dat kennelijk niet aan iedereen gegeven is.

Waarom de raadsvergaderingen? In Teylingen wordt gewerkt volgens het BOB-model. Oordeelsvorming en standpuntbepaling horen thuis in de commissies nadat de beeldvorming heeft plaatsgevonden in de beeldvormende sessies. De raad is er primair voor de laatste B van het BOB-model: de besluitvorming. In die zin kennen de fracties op dat moment elkaars argumenten en standpunten zodat tot besluitvorming kan worden over gegaan. In die zin is een raadsvergadering bij uitstek geschikt om ervaring op te doen met kort en bondig vergaderen met spreektijden.

Vier hoofdstromen voor spreektijden

- **2 minuten debatten (iedere fractie krijgt een gelijke spreektijd).** Voorbeeld: iedere fractie krijgt per agendapunt in de eerste termijn 2 minuten en ook in de tweede termijn 2 minuten.

- Vooraf door de **voorzitter spreektijd laten toekennen per agendapunt**. Deze spreektijd voor dat agendapunt wordt gelijkelijk verdeeld over 9 fracties. Voorbeeld 18 minuten spreektijd voor agendapunt A. Fracties krijgen 1 minuut in eerste termijn en 1 minuut in tweede termijn).
- **Toekenning spreektijd per vergadering per fractie**. Voorbeeld: iedere fractie krijg 15 minuten spreektijd voor de gehele vergadering. Men kan zelf de afweging maken bij welk agendapunt spreektijd wordt ingezet en in welke termijn.
- **Verdeling spreektijd op basis van aantal zetels**. Bijvoorbeeld 1 minuut per raadslid. Ook kan een verdeelsteutel worden gehanteerd. Bijvoorbeeld 1,5:1 of 2:1. Grote fracties 2 minuten, kleine fracties 1 minuut.
- **Tussenscenario**: combinatie van het bovenstaande. Bijvoorbeeld een vaste spreektijd van 10 minuten per fractie en daar bovenop 1 minuut per raadslid

Andere punten

- **Spreektijd college**. Ervaringen vanuit andere gemeentes is dat een systeem van spreektijden alleen werkt indien het college voldoende spreektijd krijgt
- **Omgaan met interrupties/verhelderende vragen**. Invoeren van spreektijden zonder structuur aan te brengen in hoe om te gaan met interrupties wordt gezien als een valkuil en voor voorzitters lastig te handhaven. Gemeentes die spreektijden hanteren hebben vaak afspraken gemaakt in de richting van: interrupties/verhelderende vragen gaan af van de eigen spreektijd. En/of bijvoorbeeld alleen interrupties toestaan in tweede termijn en beperken tot 1 interruptie per fractie.
- **Verschil eerste termijn en tweede termijn benadrukken**: Als alternatief voor bijvoorbeeld interrupties kunnen fracties meer en beter gebruik maken van het verschil tussen de eerste en de tweede termijn. Gebruik de eerste termijn op het eigen standpunt kort en bondig naar voren te brengen en de tweede termijn vooral om als een soort interruptie te reageren op de anderen.
- **Aantal agendapunten** per zitting/vergadering. Het aantal spreekminuten moet voldoende zijn om politieke standpunten te kunnen verwoorden. Per agendapunt is een minimaal aantal spreekminuten verbonden. Het aantal agendapunten per vergadering is aan een maximum gebonden. Afhankelijk van het gekozen spreektijdsysteem moet een reële inschatting gemaakt worden van het aantal agendapunten dat besproken kan worden op die vergaderavond.
- In **beton gegoten of flexibel**. In de meeste raden waar met spreektijden wordt gewerkt is tevens een regeling van toepassing dat, mochten de omstandigheden daarom vragen, fracties een verzoek kunnen doen voor aanpassing spreektijden of doorschuiven agendapunt. Dit zijn een ordevoorstellen. De voorzitter van de raad kan dit direct in stemming brengen.

Pilot spreektijden Raad

Voorstel is om een pilot te starten voor de komende vier raadsvergaderingen. Dit met een gelijke toekenning aan iedere fractie van spreektijd. De fractie kan zelf de keuze maken waar dit in te zetten, bij welk agendapunt en in welke termijn.

Om ervaring op te doen met spreektijden in de raadsvergaderingen is het vervolgens nodig om afspraken te maken over o.a. hoe om te gaan met interrupties, vragen aan het college etc. Wij stellen gedurende de pilot het onderstaande voor:

- **Interrupties**/verhelderende vragen opsparen tot aan het einde van de tweede termijn. 1 interruptie/vraag per fractie
- In de vergadering worden in principe **geen vragen aan het college** gesteld. Het gaat immers om besluitvorming van de raad. Het standpunt van het college is in het raadsvoorstel opgenomen. Uiteraard kunnen vragen aan het college voorafgaand aan de vergadering gesteld worden.
- **Vaste reserveavond voor de raad.** In het vergaderschema wordt een vaste reserveavond voor de raad opgenomen op de maandagavond na de raadsvergadering. Deze avond wordt ingezet als vooraf blijkt dat bespreking van het aantal agendapunten niet op 1 avond mogelijk is.
- Het **college krijgt eenzelfde** toekenning van spreektijd.
- Proefstemming start om 19.50 uur. Eindtijd is 23.00 uur.
- Na afloop van de vier sessies en na de **inspiratiesessie** voor de raad zoals afgesproken met de commissievoorzitters (o.a. over spreektijden in commissies, de agendacommissie, vragenuurtje inclusief het uitzetten van een enquête bij de leden etc) wordt dit in het presidium geëvalueerd.
- Voorafgaand aan de start van de pilot wordt een **online training** aangeboden aan de raad om te oefenen met het omzetten van complexe vraagstukken/dilemma's naar korte en bondige standpunten met een kernboodschap.

De voorzitter, Carla G.J. Breuer

De griffier Robert van Dijk